

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อเจ้าพระยาจักรี ซึ่งเป็นที่สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก เสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติปราบดาภิเษกเป็นพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 ด้วยพระมหากุณาธิคุณ ทรงโปรดเกล้าฯ “นายฉลองไฉนนาถ (นายบุญนาค)” ให้เป็นพระยาอุไทยธรรม และในพ.ศ.2328 ทรงโปรดเกล้าฯ ให้พระยาอุไทยธรรม (บุญนาค) นำทัพไปสกัดกั้นพม่า ที่เมืองชียนาถ เมื่อกองทัพหลวงยกขึ้นไปได้ขับไล่เข้าศึกแตกพ่ายไป เมื่อเสร็จศึกครั้งนั้นแล้ว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เลื่อนเป็นพระยายมราช แล้วเป็นเจ้าพระยายมราชต่อมา

ครั้น พ.ศ. 2330 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จยกพยุหยาตราทัพหลวงขึ้นไปตีเมืองทวาย เจ้าพระยายมราชได้เป็น กองหน้า เจ้าเมืองทวายขอสวามิภักดิ์ และต่อมาเมืองทวายร่วมกับพม่ากลับแข็งข้ออีก จึงโปรดฯ ให้เจ้าพระยามหาเสนา (ปลี) น้องต่างมารดาของท้าววรจันทร์ (แจ่ม) ไปตีเมืองทวาย เมื่อ พ.ศ.2336 แต่ไม่สำเร็จ ต้องล่าทัพกลับ เจ้าพระยามหาเสนา (ปลี) สูญหายในที่รบ จึงโปรดเกล้าฯ ตั้งเจ้าพระยายมราช (บุญนาค) เป็นเจ้าพระยามหาเสนา ที่สมุหพระกลาโหม แล้วเป็น “เจ้าพระยาอรรคมหาเสนา”

เจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุญนาค) ถึงแก่อสัญกรรมในปลายแผ่นดินรัชกาลที่ 1 เมื่อปีฉลู พ.ศ. 2348 รวมอายุ 67 ปี ท่านเป็น ต้นสกุลนับเป็นชั้นที่ 1 ของสกุลบุญนาค และนับเป็นชั้นที่ 6 ที่สืบเชื้อสายจากเจ้าพระยาบวรราชนายก หรือ “ท่านเฉก อะหมัด” ปฐมจุฬาราชมนตรีแห่งสยาม เจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุญนาค) มีบุตรธิดารวม 34 คน โดยมีกับเจ้าคุณพระราชพันธุ์นวล 10 คน โดยลูกหลานของท่านล้วนแต่เป็นผู้ประกอบคุณงามความดีอันเป็นคุณานุคุณแก่แผ่นดินเกิดมาแล้วทั้งสิ้น โดยเฉพาะบุตรของท่าน 2 คนที่ได้รับราชการเป็นถึงสมเด็จพระเจ้าพระยา คือ “เจ้าคุณชายทัต” หรือ “สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาพิไชยญาติ” คนทั้งหลายเรียกว่า “สมเด็จพระเจ้าพระยาองค์น้อย” และ “เจ้าคุณชายดิศ” เป็น “สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์” คนทั้งหลายเรียกว่า “สมเด็จพระเจ้าพระยาองค์ใหญ่” และท่านยังเป็นบิดาของ “สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์” นาม

เดิม “ช่วง บุนนาค” ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระจุฬาลงกรณ์เกล้าเจ้าอยู่หัว ระหว่างพ.ศ. 2412 ถึงพ.ศ. 2416 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง “เครื่องยศ” หรือ “ญาติสนิท” ของราชวงศ์...

บุตรหลานที่สืบเชื้อสายเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุนนาค) แม้บางท่านจะได้รับพระราชทานนามสกุลใหม่ จากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ดังกล่าวมาแล้ว แต่มีอีกจำนวนไม่น้อยที่ใช้ นามสกุล “บุนนาค” จนถึงปัจจุบัน เพราะท่านเหล่านั้นเป็นบุตรหลานที่สืบเชื้อสายจากเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุนนาค) เช่นเดียวกัน โดยสรุป ตั้งแต่ก่อตั้งกรุงรัตนโกสินทร์ “สกุลบุนนาค” ได้เป็นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 3 องค์ โดยเป็นสมุหพระกลาโหมสืบทอดกัน 4 ชั่วคน 4 ท่าน และเป็นเจ้าพระยา รวม 12 ท่าน

ใบบพระราชทานนามสกุลบุนนาคหลังจากการค้นคว้า หมั่นศึกษาและอ่านหนังสือเก่าของคุณยายและคุณ ทวด ทำให้ผมได้ทราบถึงเกียรติประวัติ คุณงามความดี ความซื่อสัตย์ และความจงรักภักดีของต้น ตระกูล “บุนนาค” ที่มีต่อประเทศชาติ และสถาบันพระมหากษัตริย์ และนี่คือความภาคภูมิใจอย่างยิ่งที่ลูกหลานผู้ สืบเชื้อสาย “ท่านเอกอัครราชทูต” และ “เจ้าพระยาอรรคมหาเสนา” ควรระลึกไว้ในจิตใจเสมอ ดังนั้นเมื่อจะคิด การสิ่งใด ก็ควรเป็นไปเพื่อประเทศชาติอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ... ดัง ที่บรรพบุรุษเราได้กระทำมา

เอกสารอ้างอิง

ฉาย บุนนาค. (2561, 1 พฤษภาคม). ประวัติสกุล “บุนนาค” และความจงรักภักดีในสายเลือดกับมหาจักรีบรม

ราชวงศ์ (2). สำนวนเศรษฐกิจ. <https://www.thansettakij.com/general-news/278238>